

VILNIAUS UNIVERSITETAS

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

| 2022-11-28 Nr. (32.3E)-6K-2207011

Kopija

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2019 M. GRUODŽIO 11 D. NUTARIMO NR. 1252 PAKEITIMO PROJEKTO

Vilniaus universitetas, pagal kompetenciją įvertinęs Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Finansų ministerija) pateiktą derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gruodžio 11 d. nutarimo Nr. 1252 „Dėl bendrų viešojo sektoriaus finansų valdymo informacinių sistemų ir jų naudojimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas), teikia jam savo esmines pastabas ir pasiūlymus.

Nutarimo projektu keičiamame ir nauja redakcija dėstomame Bendrų viešojo sektoriaus finansų valdymo informacinių sistemų, jų naudojimo terminų ir jas naudojančių viešojo sektoriaus subjektų sąrašę, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1252 „Dėl bendrų viešojo sektoriaus finansų valdymo informacinių sistemų ir jų naudojimo“, (toliau – Sąrašas) Vilniaus universitetas įrašytas 598 punkte, kuriame nustatyta, kad Vilniaus universitetas informacinę sistemą „*Visma Business*“ naudoja ne ilgiau negu iki 2025 m. gruodžio 31 d., ir 385 punkte, kuriame numatoma, jog Vilniaus universitetas nuo 2026 m. sausio 1 d. privalo savo finansinei apskaitai tvarkyti pradėti naudoti Finansų ministerijos valdomos Valstybės biudžeto, apskaitos ir mokėjimų sistemos Viešojo sektoriaus finansinės apskaitos bendrąjį posistemį (toliau – FABIS). Analogišką teisinį reguliavimą siūloma įtvirtinti ir kitoms aukštosios mokykloms – Kauno technologijos universitetui, Lietuvos sporto universitetui ir Vilniaus Gedimino technikos universitetui (toliau – universitetai).

Pažymėtina, kad, įgyvendindami Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 30 d. posėdžio 26 klausimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gruodžio 11 d. nutarimo Nr. 1252 „Dėl bendrų viešojo sektoriaus finansų valdymo informacinių sistemų ir jų naudojimo“ pakeitimo (TAP-21-1863(2) (21-34060(3))“ protokolinį nutarimą (2022 m. kovo 30 d. posėdžio protokolas Nr. 19) (toliau – LRV protokolinis nutarimas), universitetai kartu su Finansų ministerija aktyviai vykdė FABIS funkcinių galimybių testavimą. Vadovaudamiesi LRV protokoliniu nutarimu, universitetai 2022 m. liepos 15 d. raštu Nr. SR-680 pateikė Finansų ministerijai tarpinę išvadą, kurioje nurodė esminius FABIS trūkumus ir kritines kliūtis tolimesniam FABIS diegimui bei galimai eksploatacijai bei paprašė stabdyti FABIS testavimą universitetuose nuo 2022 m. liepos 25 dienos. Taip pat paprašė Finansų ministerijos inicijuoti sprendimo priėmimą, kuriuo būtų atsisakyta diegti FABIS universitetuose.

Įvertinusi universitetų tarpinėje išvadoje nurodytus esminius FABIS trūkumus, Finansų ministerija nutraukė FABIS testavimą universitetuose ir 2022 m. rugsėjo 20 d. raštu Nr. (32.2Mr)-6K-2205591 pateikė informaciją Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai ir universitetams apie **FABIS testavimo metu universitetų identifikuotus esminius trūkumus**

bei pasiūlė atidėti universitetų perėjimo prie FABIS terminą bei nukelti FABIS naudojimo pradžios terminą ne anksčiau negu nuo 2026 m. sausio 1 d., **įvertinus FABIS funkcinių galimybių pagal nurodytos datos būklę priimtinumą universitetų poreikiams.**

Tačiau vertinant derinimui pateiktą Nutarimo projektą, matyti, kad funkcinių galimybių priimtinumas universitetams jau nėra nurodomas kaip būtina sąlyga universitetų perėjimui prie FABIS. Priešingai, Nutarimo projektu tvirtinamame Sąraše imperatyviai nustatyta, kad FABIS Vilniaus universitete bus naudojamas nuo 2026 m. sausio 1 d. ir kaip vienintelė finansų valdymo sistema. **Su tokiu Nutarimo projektu Vilniaus universitetas kategoriškai nesutinka, nes testavimo metu pasimatę ir identifikuoti akivaizdūs FABIS trūkumai bei kritinės kliūtys parodė, kad FABIS yra sunkiai pritaikoma universitetų poreikiams, turi akivaizdžių trūkumų,** kurių nebus galima pašalinti ir ateityje (Finansų ministerijos 2022 m. rugsėjo 20 d. raštas Nr. (32.2Mr)-6K-2205591 Lietuvos Respublikos Vyriausybės Kanceliarijai), todėl, jeigu perėjimo prie FABIS klausimas ir **galėtų būti svarstytinas ateityje, tai tik atlikus naują testavimą ir įvertinus, kiek FABIS su naujai realizuotomis funkcijomis atitinka universitetų poreikius.**

Atitinkamai net ir patobulinus kai kurias FABIS funkcines galimybes, vis tiek nebūtų užtikrintos pilnai funkcionuojančios integracinės sąsajos, todėl **Vilniaus universiteto perėjimas prie FABIS nuo 2026 m. sausio 1 d. kaip prie vienintelės naudojamos finansų valdymo sistemos yra ne tik, kad neįmanomas ir net nesvarstytinas, bet kartu ir keliantis grėsmę, kad tai galimai sutrikdytų Vilniaus universiteto nuolatinių su finansų apskaita susijusių funkcijų vykdymą.** Pažymėtina, kad aukštosios mokyklos turi specialių poreikių, besiskiriančių nuo valstybės įstaigų poreikių. Tai lemia jų veiklos specifika, sąlygota jų misijos bei įstatymais ir steigimo dokumentais nustatytos valdymo sąrangos. Vilniaus universitetas yra sudėtinga vidinė organizacinė struktūra, kurioje dirba beveik 6000 darbuotojų ir kurios kamieninių akademinių ir neakademinių padalinių valdymas reikalauja jų biudžetų formavimo bei savarankiškų sprendimų juos vykdančių. Šalia valstybės biudžeto asignavimų Vilniaus universitetas naudoja tikslinio finansavimo lėšas iš daugiau kaip 50-ies skirtingų įvairių šaltinių, taip pat nuosavas lėšas.

Siekiant Nutarimo projektu įtvirtinti konkretų ir vienintelį IT įrankį viešojo sektoriaus finansinei apskaitai tvarkyti negali būti ignoruojami aukštosios mokyklos poreikiai bei Lietuvos Respublikos Konstitucijos jai suteikiamos veiklos garantijos. Kartu atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 2 punktas mini „*bendras <...> viešojo sektoriaus finansų valdymo informacinės sistemos*“, kurias naudodami viešojo sektoriaus subjektai tvarko finansinę apskaitą, o ne vieningą ar vienetinę finansų valdymo informacinę sistemą. Be kita ko, pažymėtina tai, kad ir šiuo metu galiojančioje Sąrašo redakcijoje nurodyta ir Vilniaus universiteto naudojama informacinė sistema „*Visma Business*“ yra įtvirtinta **kaip viena iš** viešojo sektoriaus finansų valdymo informacinių sistemų.

Remiantis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika (pvz., 2010 m. birželio 10 d. administracinė byla Nr. AS556-347/2010), mokslo ir studijų organizavimo ir vykdymo veikla neatitinka įstatymuose numatyto viešojo administravimo apibrėžimo, o aukštoji mokykla nėra viešo administravimo subjektas ir nepriskirtina valstybinio valdymo subjektų ratui, kurių apskaitos problemų sprendimui galimai ir skirtas FABIS projektas.

Dar kartą atkreiptinas dėmesys į Lietuvos Respublikos Konstitucijos 40 straipsnio 3 dalyje laiduojamą autonomiją aukštosioms mokykloms. Laiduojamos autonomijos turinys detalizuotas daugelyje Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimų, nurodant, kad aukštosioms mokykloms laiduojama autonomija apima ne tik akademinę laisvę, bet ir ūkinės veiklos autonomiją, pabrėžiant, kad aukštosios mokyklos ūkinės veiklos reguliavimas negali būti atliekamas pažeidžiant Lietuvos Respublikos Konstituciją. Aukštosios mokyklos autonomijos ribų detalizavimas numatytas ir Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 8 straipsnyje, kuriame įtvirtinta, kad „*aukštoji mokykla turi autonomiją, apimančią akademinę, administracinę, ūkio ir finansų tvarkymo veiklą, grindžiamą savivaldos principu ir akademinę laisvę. Lietuvos Respublikos Konstitucijos, šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka aukštosios mokyklos autonomija derinama su atskaitomybe visuomenei, steigėjams ir juridinio asmens dalyviams.*“, bei 86 straipsnio 1 dalies 5 punkte, kuriame įtvirtintas ūkinės veiklos autonomijos principas. Taip pat paminėtinas ir Lietuvos Respublikos Vilniaus universiteto statuto patvirtinimo įstatymo 2 straipsnis, įtvirtinantis Vilniaus universiteto autonomijos garantijas, kuriame nustatyta, kad

autonomija, kuria naudojasi Vilniaus universitetas, apima ir „*administracinę, ūkio ir finansų tvarkymo veiklą, grindžiamą savivaldos principu* <...>“.

Taip pat negalima sutikti su Finansų ministerijos 2022 m. lapkričio 28 d. rašte Nr. (32.3E)-6K-2207011 pateikta informacija, kad „*Projektui įgyvendinti papildomas valstybės biudžeto lėšų poreikis neplanuojamas*“. Universitetų ir Finansų ministerijos atlikto FABIS testavimo metu buvo identifikuota, kad siekiant FABIS pritaikyti universitetų poreikiams, universitetų sistemose reikės atlikti daug ir sudėtingų pakeitimų. Atitinkami pakeitimai bus neišvengiami ir FABIS sistemoje, nes reikės sukurti papildomas integracines sąsajas. Visi šie reikalingi pakeitimai - tiek universitetų pritaikomumui prie FABIS, tiek pačiai FABIS sistemai - **pareikalaus dar didesnių papildomų investicijų.**

Universitetai 2022 m. liepos 15 d. rašte Nr. SR-680, adresuotame Finansų ministerijai, nurodė, kad atlikus rinkos analizę nustatyta, jog preliminarios numatomos integracijų sukūrimo sąnaudos universitetams (visų universitetų kartu) sudarytų apie 1 704 900,00 Eur, palaikymas per 10 metų gali siekti 1 347 208,00 Eur. Preliminari bendra sąnaudų suma per 10 metų gali sudaryti 3 205 187,00 Eur. Pažymėtina, kad į kainą nėra įskaičiuotos FABIS pritaikymo integracijoms sąnaudos. Atsižvelgiant į pateiktus skaičiavimus, manytina, kad Nutarimo projekto rengėjai turėtų įvertinti tai, jog priėmus šį Nutarimo projektą jo įgyvendinimas pareikalaus didelių papildomų investicijų.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, teikiamos šios išvados:

- Universitetams turi būti užtikrinama Lietuvos Respublikos Konstitucijoje laiduojama autonomija, jokiais teisės aktais, įskaitant ir Nutarimo projektą, **neapribojant bet kurios aukštosios mokyklos teisės pačiai pasirinkti finansinės apskaitos tvarkymo informacinę sistemą.**

- Atsižvelgiant į Finansų ministerijos ir universitetų vykdytą FABIS testavimą ir nustatytus esminius FABIS trūkumus, dėl ko FABIS testavimas nuo 2022 m. liepos 25 d. universitetuose buvo sustabdytas, teikiamu Nutarimo projektu Vilniaus universiteto perėjimas prie FABIS nuo 2026 m. sausio 1 d. **kaip prie vienintelės naudojamos finansų valdymo sistemos yra neįmanomas ir net nesvarstytinas klausimas.**

- Nutarimo projekte negali būti imperatyviai nurodyta, kad Vilniaus universitetas nuo 2026 m. sausio 1 d. pradeda naudoti FABIS prieš tai **neatlikus naujo FABIS testavimo ir neįvertinus, kiek FABIS su naujai realizuotomis funkcijomis atitinka universitetų poreikius.**

- Siūlytina Lietuvos Respublikos Vyriausybei naujai **įvertinti visus FABIS diegimo universitetams kaštus** ir dar kartą apvarstyti jo tikslingumą bei reikalingumą.